

1. Deyimler duygu ve düşünceleri genellikle mecaz anlama gelecek şekilde ifade eden, kalıplaşmış söz gruplarıdır.

Aşağıdaki cümlelerde altı çizilmiş söz gruplarının hangisi deyimdir?

- A) Sürahideki suyu da koyunca bardağı taşırdın.
 B) İlkbaharla birlikte kuşlar daldan dala konmaya başladı.
 C) Bu çok güzel taşlardan kulağa küpe olur.
 D) Kimseyi dinlemeden burnunun dikine giderdi.

2.

1. Öfkeli, sert ve sinirli kimsenin zararı kendinedir.
 2. Dürüst, doğru, iyi ve güzel vasıflı insanlar, elverişsiz ortamlarda bile niteliklerini kaybetmezler.
 3. Güçlü kişiler uzaktakileri kollayıp kayırdıkları gibi yakınlarına fayda sağlayamazlar.
 4. Büyük çıkarlar beklenen durumlar için küçük fedakarlıklar yapılmalıdır.

Verilen cümlelerde aşağıdaki atasözlerinden hangisinin açıklaması yoktur?

- A) Kaz gelecek yerden tavuk esirgenmez.
 B) Rüzgar eken, fırtına biçer.
 C) Baca eğri de olsa dumanı doğru çıkar.
 D) Keskin sirke küpüne zarar.

3. Deyimler, kalıplaşmış söz gruplarıdır. Deyimi oluşturan sözcüklerin yeri değiştirilemez ya da bu sözcüklerin yerine başka sözcükler kullanılamaz. Örneğin "siniri tepesinde olmak" deyimini "siniri burnunda olmak" biçiminde söylenemez.

Bu açıklamaya göre aşağıdakilerin hangisinde deyim yanlış kullanılmıştır?

- A) Sabahtan beri açtım ve karnım zil çalıyordu.
 B) Sınav günü yaklaşınca etekleri tutuştu.
 C) Olayı öğrenince beynimden aşağı kaynar sular döküldü.
 D) Hastalıktan dolayı güçsüzleşmiş elden ayaktan düşmüştü.

4. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde deyim, anlamına uygun kullanılmamıştır?

- A) Herkesle çabuk dostluk kurabilen, cana yakın biriydi.
 B) Çok maharetliydi, evin bütün işlerini o çekip çeviriyordu.
 C) Çiçeği burnunda öğretmen ilk dersinde öğrencilerle tanıştı.
 D) Çok istediği oyuncak ona hediye edilince gözü döndü.

5. Aşağıdaki atasözlerinden hangisi "Kötü günlerimiz için iyi günlerimizde para biriktirmeliyiz." anlamında değildir?

- A) Dağ ne kadar yüce olsa yol üstünden aşar.
 B) Damlaya damlaya göl olur.
 C) Ak akçe kara gün içindir.
 D) Her çok azdan olur.

6. Aşağıdaki atasözlerinden hangisi farklı bir anlamdadır?

- A) Komşu komşunun külüne muhtaçtır.
 B) Komşuda pişer, bize de düşer.
 C) Ev alma, komşu al.
 D) Gülme komşuna, gelir başına.

7.

- I. İnsanın küçük yaşta eğitimi daha kolaydır.
 II. İnsan ihtiyaçlarını karşılamak için yardım gelmesini beklememeli, kendi çalışmalıdır.
 III. Unutulmaması gereken şey mutlaka yazılmalıdır.
 IV. Herhangi bir işle uğraşmayan kimse bütün zamanını gevezelikle, çene çalmakla geçirir.

Yukarıdakilerden hangisi "Taşıma su ile değirmen dönmez." atasözünün açıklamasıdır?

- A) I B) II C) III D) IV

8. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde deyim cümledeki anlamına uygun kullanılmamıştır?

- A) Misafirlerin geleceğini duyunca telaştan eli ayağına dolaştı.
 B) Birlikte çalışıp el ele verince bahçeyi kolayca düzenlediler.
 C) O sıkıntılı günlerde arkadaşına yardım ederek kara gün dostu olduğunu gösterdi.
 D) Girdiği sınavda başarılı olunca sevinçten etekleri tutuştu.

9. Bazen çok farklı duyguları ifade etmek için aynı deyim kullanılır. Çok sevindiğimizi, çok öfkelendiğimizizi, çok üzüldüğümüzü anlatmak için aşağıdaki deyimlerden hangisini kullanırız?

- A) Açmaza düşmek
 B) Aklını kaçırmak
 C) Deliye dönmek
 D) İpin ucunu kaçırmak

10. Deyimlerin bazı özellikleri şunlardır:

- Deyimler, kalıplaşmış sözcüklerdir.
- Deyimlerde bulunan sözcüklerin yerine eş anlamlıları getirilemez. Sözcüklerin yerleri değiştirilemez.
- Deyimler bir kavramı ya da bir durumu anlatmak için kullanılır. Ders verme amacı taşımaz.

Buna göre aşağıdaki cümlelerin hangisinde bu kurallardan birine uymayan bir söyleyiş vardır?

- A) Çok özeniyordum öğretmenime sanki kendini kalp kazanmaya adanmıştı.
 B) Kuzenim, amcamın verdiği bütün işlerde ayağını sürüdüğü için iş bitmiyordu.
 C) Başının yüzünün sadakası olsun diye üzerine düşen mirastan vazgeçti.
 D) İlgili sözleşmelerin altına imzamızı atarken aslında söz veriyorduk.

11. Kendini zorlayarak kalkmıştı yatağından. Dolmuşa yetişmişti ama işe yetişebilecek miydi, gözü hep saatteydi. Her zamanki gibi sağından, solundan, hayatından şikâyetçi insanların sızlanmaları kulağına geliyordu. Günleri hep aynı geçmiyor muydu? Etrafına yılmış gözlerle bakarken yanına biri oturdu. Sanki aklındakileri okumuşçasına,
 — Hayata nasıl bakarsan öyle görürsün, hayatında güzellik istiyorsan kendini mutlu etmenin mutlaka bir yolu vardır. Çünkü “-----” dedi.

Anlam bütünlüğünün sağlanması için metnin boş bırakılan yerine hangi atasözü getirilmelidir?

- A) Ay var yılı besler, yıl var ayı beslemez.
 B) Ak gün ağartır, kara gün karartır.
 C) Gün doğmadan kimliği söylenmez.
 D) Güne göre kürk giyinmek gerek

12. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde deyim, açıklamasıyla birlikte verilmemiştir?

- A) Onunla tanışmayı çok istiyorum, adeta can atıyorum.
 B) O kadar korktum ki konuşamadım, nutkum tutuldu.
 C) Sonunda dileğim gerçekleşti, muradıma erdim.
 D) Dişini sıkması lazım, eminim rahata erecek.

13. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde deyim kullanılmamıştır?

- A) Onun her yaptığına göz yumarak ona kötülük yaptığının farkında değildi.
 B) Sunumunu yapmak için hazırlıklarını tamamlayarak son bir kez gözden geçirdi.
 C) Son zamanlarda yüzü zayıfladığı için gözlüğü gözünden düşüyordu.
 D) Bu genç çocukla bu üstü başı perişan adamı gözü tutmamıştı.

14. Aşağıdaki deyimlerden hangisi anlamca diğerlerinden farklıdır?

- A) Burnu Kafdağı'nda olmak
- B) Burnundan kıl aldirmamak
- C) Burnu büyümek
- D) Burnundan solumak

15. Deyimler; sözlerimizin anlaşılmasını kolaylaştıran, anlatımı renklendiren ve dakikalarca konuşarak ifade edemeyeceğimiz fikirleri bir çırpıda dile getiren kalıplardır. Bu kalıplar dilimize yerleşmiştir ve anlamları hemen herkes tarafından bilinir. Örneğin kötü niyet ve eylemlerin, sahibine zarar verdiği durumlarda - - - -, küçük bir iyilik yapılmak istenirken büyük zararlar verildiğinde - - - -, bir şeyi bildiği hâlde bilmiyormuş gibi görünmek anlamında - - - - deyimini kullanırız.

Bu metinde boş bırakılan yerlere aşağıdakilerden hangisi getirilemez?

- A) renk vermemek
- B) kaş yapayım derken göz çıkarmak
- C) çizmeyi aşmak
- D) kazdığı kuyuya düşmek

16. "Gönül" kelimesi birçok deyimde geçmektedir. Razi olmak anlamında "gönlü olmak" deyimini; kırlan bir kimseyi güzel bir davranışla hoşnut etmek anlamında "gönülden irak olmak" deyimini; birine karşı güçlü sevgi duymak anlamında "gönlü akmak" deyimini; sevimlikten yoksun kalmak, sevilmemek anlamında "gönül almak" deyimini kullanırız.

Yukarıdaki paragrafta hangi iki deyim yer değiştirilirse yapılan hata düzeltilmiş olur?

- A) gönülden irak olmak - gönül almak
- B) gönülden irak olmak - gönlü akmak
- C) gönlü akmak - gönlü olmak
- D) gönül almak - gönlü olmak

17. "Etkili kişi kendi yakınlarına yardımcı olamaz." açıklaması aşağıdaki atasözlerinin hangisine aittir?

- A) Mum dibine ışık vermez.
- B) İşleyen demir ışıldar.
- C) Bugünün işini yarına bırakma.
- D) İş insanın aynasıdır.

18. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde deyim, açıklamasıyla birlikte verilmemiştir?

- A) Başroldeki oyuncu, hayat sen bizi güldürdün de biz sana surat mı astık, diyordu.
- B) Daha temiz bir gelecek için herkes kollarını sıvadı, bütün güçleriyle çalışmaya hazırlandı.
- C) Komşusunun sözlerine düşünüp taşınmadan, körü körüne inandığı için arkadaşlarıyla tartıştı.
- D) O kadar çok dil döktü, inandırmaya çalıştı ama bir tek onu ikna edemedi.

19. Son romanı bir hayli ses getirdi. Konu bildik ama alışlagelmedik bir açıdan işlenmiş. Romanda iyi bir işçilik göze çarpıyor. Okurken çok hoşunuza giden bir konuşmayı dinliyor gibi oluyorsunuz. Yüreği okşayan sözcükler kulakta bir şiir tınısı bırakıyor.

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde metinde yer alan altı çizili deyimlerden herhangi birinin açıklaması yoktur?

- A) Şenliklerde özenle hazırlanmış yöresel yemekler tüm dikkatleri üzerine çekiyordu.
- B) Yazarın uzun bir aranın ardından çıkardığı kitap, okuyucu kitlesini harekete geçirdi.
- C) Yarışma için yazdığım şiirin, jüri üyeleri tarafından beğenilmesi beni çok sevindirdi.
- D) Köşeyi dönünce birdenbire karşısına çıkan deniz manzarasına bakakaldı.

20. Sözünü sakınarak, tartarak kullanmak güzel söz söyleme ustalığından daha değerli bir şeydir. Karşımızdaki kişiyi düşünerek konuşmak ise yerli yerinde söylenmiş derli toplu sözlerden yeğdir. Konuya girmeden önce sözü uzun uzun gevelemek can sıkır, bir şeyi damdan düşer gibi söylemek de etkiyi azaltır.

Bu metinde,

- I. Huzur bozmak
- II. Uygun, yakışır bir biçimde, gerektiği gibi
- III. Birdenbire ve yersiz olarak
- IV. Çok az veya zorla konuşmak

anlamlarından hangilerini karşılayan deyimlere yer verilmiştir?

- A) I ve II
- B) II ve III
- C) III ve IV
- D) I, II ve III

21.

- Gelebilecek her türlü zararı ve tehlikeyi önceden kabul etmek
- İçinden çıkılması güç bir durumda olmak
- Gereken önemi vermemek

Aşağıdakilerin hangisinde bu açıklamalardan herhangi birini karşılayan deyim kullanılmamıştır?

- A) Aynı gün bir batağa saplanmak üzereyken duygularının yeniden doğuşuna şahit olur.
 B) Sanatçının ana amacı bize bir şeyler söylemek değil, bir şeyler telkin etmektir.
 C) Meşgul insanlar ufak tefek problemleri sık sık göz ardı etmek zorunda kalır.
 D) Toptan düş kırıklığına uğramaktansa ufak bir üzüntüyü göze almak yeğdir.

22. Deyimler, bir olayı ya da durumu etkileyici bir şekilde anlatmak için kullanılan söz gruplarıdır. Örneğin "itimat telkin etmek" anlamında ----, "görmemiş gibi yapmak, farkında değilmişçesine davranmak" anlamında ----, "bir şeyin değerini veya ününü azaltacak işler yapmak" anlamında ---- deymi kullanılır.

Aşağıdaki deyimlerden hangisi bu metinde boş bırakılan yerlerden herhangi birine getirilemez?

- A) gölge düşürmek
 B) gözden çıkarmak
 C) güven vermek
 D) görmezden gelmek

23.

- Birini imalı bir biçimde tehdit etmek
- Geliri, giderini karşılamamak
- Bir şeyin en önemli yeri
- Bir işin en önemli yönü üzerinde durmak

Aşağıdaki deyimlerden hangisinin anlamı verilmemiştir?

- A) Aba altından sopa göstermek
 B) Can alacak nokta
 C) Açığa vurmak
 D) Can damarına basmak

24. "Burnunun dikine gidince en çok zararı kendisi gördü." cümlesinde altı çizili deyimle anlatılmak istenen aşağıdakilerin hangisinde verilmiştir?

- A) Daha önce beğenmediği bir durumu kabul etmek
 B) Çok sevinçli olmak
 C) Öğüt dinlemeyerek kendi bildiği gibi davranmak
 D) Her şeye hazırlıklı olmak

25. Hayat riskler üzerine kurulu. Riske katlanmayı göze alamayan, büyük sıçramalar yapamıyor. Büyük sıçramayı göze alanlar ise düşme riskini de kabul etmek zorunda kalıyor.

Bu parçada anlatılan durumu karşılayan atasözü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Korkak bezirgân ne kâr eder ne zarar.
 B) Abanın kadri yağmurda bilinir.
 C) Ak koyunu gören, içi dolu yağ sanır.
 D) Veren el, alan elden üstündür.

26. Deyimler genellikle mecaz anlamlıdır. Ancak gerçek anlamda kullanılanları da vardır.

Aşağıdaki cümlelerden hangisinde gerçek anlamda kullanılan bir deyim vardır?

- A) Zeynep, hediyesini görür görmez havalara uçtu.
 B) Çok inatçı bir yapısı vardı, sürekli burnunun dikine gidiyordu.
 C) Öğretmenin verdiği ödevde bir göz atalım istersen.
 D) Yükte hafif, pahada ağır bir hediye almalıydı.

27. Aşağıdakilerden hangisinde verilen atasözleri yakın anlamlıdır?

- A) Lafla peynir gemisi yürümez. - Abanın kadri yağmurda bilinir.
 B) Dost ile ye, iç; alışveriş etme. - Fazla mal, göz çıkartmaz.
 C) Körle yatan, şaşı kalkar. - Üzüm, üzüme baka baka kararır.
 D) Bugünün işini yarına bırakma. - İşleyen demir, ışıldar.

CEVAP ANAHTARI

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
D	B	C	D	A	B	B	D	C	C
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
B	D	C	D	C	A	A	A	D	D
21	22	23	24	25	26	27			
B	B	C	C	A	D	C			

İl ÖDM sorularından derlenmiştir...